

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ 233/2017
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(ΤΜΗΜΑ ΣΤ')

Συνεδρίαση της 1^{ης} Νοεμβρίου 2017

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης-Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Παρασκευάς Βαρελάς, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Γεώργιος Ανδρέου, Ευαγγελία Σκαλτσά, Βασίλειος Κορκίζογλου, Χαράλαμπος Μπρισκόλας, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Παναγιώτα Σ. Παρασκευοπούλου, Πάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθμό πρωτ. 1730/28-8-2017 του Γραφείου Υφυπουργού του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης-Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Περίληψη Ερωτήματος: (1ο) Εάν η παροχή που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 565/1977 έχει τον χαρακτήρα της σύνταξης, (2ο) Εάν είναι νόμιμη η διακοπή της σύνταξης, η οποία αποτελεί κεκτημένο δικαίωμα, λόγω της καταβολής της παροχής που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 565/1977, και (3ο) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο 2ο ερώτημα και λαμβάνοντας υπόψη τη συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας και το γεγονός ότι ενδεχόμενη διακοπή της σύνταξης ερείδεται στην παρ. 3 του ν. 565/1977 (Α' 85) ως παρεχόμενη από το Δημόσιο Ταμείο, μπορεί να επαναχορηγηθεί αυτή εφεξής, δεδομένου ότι, ήδη, από 1-1-2017, δυνάμει των παρ. 1 και 2 του άρθρου 4 του ν. 4387/2016 (Α' 85), οι

συντάξεις των υπαλλήλων και των λειτουργών του Δημοσίου καταβάλλονται από τον ΕΦΚΑ και όχι από το Δημόσιο Ταμείο.

=====

Για τα πιο πάνω ερωτήματα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΣΤ' Τμήμα), γνωμοδότησε, ως εξής:

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Από το έγγραφο με αριθμό πρωτ. 1730/28-8-2017 του Γραφείου Υφυπουργού του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης-Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων με τίτλο «ερώτημα σχετικά με την καταβολή σύνταξης σε διατελέσαντα ΠτΔ» και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Στο άρθρο 1 του ν. 565/1977, όπως αυτό ίσχυε πριν την τροποποίησή του, δυνάμει των ν. 4081/2012 και 2459/1977, οριζόταν ότι, καταβάλλεται στον εν ενεργεία Πρόεδρο της Δημοκρατίας (εφεξής ΠτΔ), αφενός, μηνιαία χορηγία ίση με το τετραπλάσιο των απολαβών των βουλευτών (παρ. 1) και αφετέρου, επίσης μηνιαία, έξοδα παράστασης, ποσού ίσου με το ένα τρίτο της χορηγίας αυτού, μη υποκείμενα σε φορολογία ή κράτηση (παρ. 2). Με μεταγενέστερο νόμο (άρθρο 16 του Ν. 4081/2012) η μηνιαία χορηγία ορίστηκε ίση με το διπλάσιο των απολαβών των Βουλευτών κατά το άρθρο 63 παρ. 1 του Συντάγματος και τα έξοδα παράστασης σε ποσό ίσο προς το τρίτο της χορηγίας αυτού, (άρθρο 10 του ν. 2459/1997) ενώ από 1.9.2012 έξοδα παράστασης δεν καταβάλλονται στον εν ενεργεία ΠτΔ (παρ. 3 του άρθρου 16 του ν. 4081/2012).

2. Στο άρθρο 2 παρ. 1 του ιδίου ως άνω νόμου προβλέπεται, για τους αποχωρήσαντες ΠτΔ από την ισχύ του Συντάγματος του 1975 και εφεξής, η παροχή εκ του Δημοσίου Ταμείου ισοβίως μηνιαίας αποζημίωσης λόγω εξόδων παράστασης ίση με το μισό της προβλεπόμενης παροχής στην παρ. 1 του άρθρου 1 αυτού. Στην δε παράγραφο 3 του ιδίου άρθρου ορίζεται ότι η καταβολή της παροχής του παρόντος άρθρου, αποκλείει κάθε άλλη «εκ συντάξεως παροχήν εκ του Δημοσίου Ταμείου».

3. Όπως προκύπτει από τις ως άνω διατάξεις, όπως αυτές ίσχυαν πριν την τροποποίησή τους με μεταγενέστερους νόμους, ο ΠτΔ δικαιούτο, κατά τη διάρκεια της θητείας του, πέραν της μηνιαίας χορηγίας και έξοδα παράστασης, το ύψος των οποίων συναρτάτο με το ύψος των απολαβών των βουλευτών.

ΓΧ

4. Δυνάμει των ως άνω διατάξεων χορηγείται ισοβίως σε διατελέσαντες ΠτΔ μηναία αποζημίωση λόγω εξόδων παράστασης. Στην περίπτωση αυτή, αποκλείεται κάθε άλλη συνταξιοδοτική παροχή, από το Δημόσιο Ταμείο.

5. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, καθώς και ότι η παροχή που χορηγείται σε αποχωρούντες ΠτΔ δεν χαρακτηρίζεται από το νόμο ως σύνταξη, αλλά ως αποζημίωση λόγω εξόδων παράστασης, η οποία, αφενός διακρίνεται από τη χορηγία, αφετέρου καταβάλλεται χωρίς δώρα εορτών και επίδομα ετήσιας αδείας, ο Υφυπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης-Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, υπέβαλε τα προαναφερθέντα ερωτήματα.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

6. Στις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 1, 4 παρ. 1 και 2, 30 παρ. 1, 2 3 και 5 και 33 παρ.3 του ισχύοντος Συντάγματος ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 1

1. Το πολίτευμα της Ελλάδος είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία».

Άρθρο 4

1. Ο Έλληνας είναι ίσος ενώπιον του νόμου.

2. Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις...»

Άρθρο 30

1.Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ρυθμιστής του Πολιτεύματος. Εκλέγεται από τη Βουλή για περίοδο πέντε ετών, όπως ορίζεται στα άρθρα 32 και 33.

2. Το αξίωμα του Προέδρου είναι ασυμβίβαστο με οποιοδήποτε άλλο αξίωμα, θέση ή έργο.

3. Η προεδρική περίοδος αρχίζει από την ορκωμοσία του Προέδρου... 4...

5. Επανεκλογή του ίδιου προσώπου επιτρέπεται μία φορά μόνο

«Άρθρο 33

1...2...3.Νόμος ορίζει τη χορηγία που καταβάλλεται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τη λειτουργία των υπηρεσιών που οργανώνονται για την εκτέλεση των καθηκόντων του» (βλ και άρθρο 72 παρ 1 του Σ)

7. Στις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 1 και 2, 2 παρ. 1, 2 και 3, 4 παρ. 1 και 2 του ειδικού νόμου 565/1977 «Περί της χορηγίας-συντάξεως του Προέδρου της Δημοκρατίας» (Α' 85) ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 1

1. Η προς τον Πρόεδρον της Δημοκρατίας παρεχομένη μηνιαία χορηγία ορίζεται ίση προς τον τετραπλάσιον των κατά το άρθρον 63 παρ. 1 του Συντάγματος απολαβών των Βουλευτών». Η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε από 1.9.2012 με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 16 του Ν. 4081/2012 (Α' 184/27.09.2012), ως εξής: «1. Η προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας παρεχομένη μηνιαία χορηγία ορίζεται ίση προς το διπλάσιο των κατά το άρθρο 63 παρ. 1 του Συντάγματος απολαβών των Βουλευτών».

2. Εις τον Πρόεδρον της Δημοκρατίας καταβάλλεται μηνιαίως, ως έξοδα παραστάσεως, ποσόν ίσον προς τον τρίτον της χορηγίας αυτού, μη υποκείμενον εις φορολογίαν ή κράτησιν». Η εν λόγω παράγραφος, κατ' αρχάς αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 10 του ν. 2459/1997 (Α' 17) και ίσχυε για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1^η Ιανουαρίου 1997 και μετά, ως εξής: «2. Στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας καταβάλλεται μηνιαίως, ως έξοδα παράστασης ποσό ίσο προς το τρίτο της χορηγίας αυτού, το οποίο δεν υπόκειται σε κράτηση. Τα κατά τα ανωτέρω καταβαλλόμενα έξοδα παράστασης φορολογούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ζ' Ψηφίσματος του έτους 1975 της Ε' Αναθεωρητικής Βουλής». Η διάταξη αυτή καταργήθηκε από 1.9.2012 με την παρ. 3 του άρθρου 16 του ν. 4081/2012 (Α' 184).

«Άρθρο 2

1. Εις τους Προέδρους της Δημοκρατίας τους αποχωρήσαντας από της ισχύος του Συντάγματος του 1975, ως και τους εφεξής αποχωρούντας, παρέχεται εκ του Δημοσίου Ταμείου ισοβίως μηνιαία αποζημίωσις λόγω εξόδων παραστάσεως, ίση προς το ήμισυ της παροχής της προβλεπομένης υπό της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του παρόντος.

2. Εις τα μέλη της οικογενείας των περί ων ο παρών νόμος Προέδρων καταβάλλεται από της επιούσης του θανάτου των, τμήμα της αποζημιώσεως περί ης η παράγραφος 1 του παρόντος άρθρου, εφαρμοζομένων αναλόγως των εκάστοτε ισχυουσών

Η ΓΧ

διατάξεων περί συνταξιοδότησεως των οικογενειών των εν ενεργεία πολιτικών υπαλλήλων ή συνταξιούχων του Δημοσίου, όσον αφορά εις τα πρόσωπα, άτινα δικαιούνται ταύτης, τας προϋποθέσεις και την διάρκεια χορηγήσεως, ως και το ύψος αυτής, οριζομένου εις ποσοστόν της εις τον αποχωρήσαντα Πρόεδρον ανηκούσης αποζημιώσεως.

3. Η καταβολή της παροχής του παρόντος άρθρου αποκλείει πάσαν άλλην εκ συντάξεως παροχήν εκ του Δημοσίου Ταμείου.

«Άρθρο 4

1. Εις τον Κρατικόν Προϋπολογισμόν εγγράφονται υπό ίδιον φορέα και κωδικούς αριθμούς αι αναγκαίαι πιστώσεις δια την καταβολήν της κατά τα προηγούμενα άρθρα χορηγίας και των εξόδων παραστάσεως εις τον Πρόεδρον της Δημοκρατίας και εις τα αναφερόμενα εις το άρθρον 2 του παρόντος πρόσωπα.

2. Η διάθεσις των κατά την προηγουμένην παράγραφον πιστώσεων ενεργείται υπό του Γενικού Γραμματέως της Προεδρίας της Δημοκρατίας ως κυρίου διατάκτου».

8. Στις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 του π.δ. 169/2007 «Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων» (Α' 210) ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 1

1. Ο τακτικός δημόσιος υπάλληλος που λαμβάνει κάθε μήνα μισθό από το Δημόσιο Ταμείο ή από άλλους ειδικούς πόρους, δικαιούται σε ισόβια σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο (Άρθρο 1 παρ. 1 Α.Ν. 1846/51)

α) Αν απομακρυνθεί με οποιονδήποτε τρόπο από την υπηρεσία και έχει εικοσιπενταετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία. (Άρθρο 1 παρ. 1 περ. α' εδ. πρώτο Α.Ν. 1846/51».

9. Στα άρθρα 4 παρ. 1, 2, 3 και 4, 51 παρ. 1, 53 παρ. 2 και 100 παρ. 1 του ν. 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας-Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού συστήματος- Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις» (Α' 85) ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 4

1. α. Από 1.1.2017 οι τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι και λειτουργοί του Δημοσίου, οι τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι και λειτουργοί της Βουλής, των Ν.Π.Δ.Δ. και των ΟΤΑ α' και β' βαθμίδας, οι ιερείς και οι υπάλληλοι των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς και τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας και του Πυροσβεστικού Σώματος, από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου υπάγονται για κύρια σύνταξη στο ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό καθεστώς του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) που συνιστάται με τις διατάξεις του άρθρου 51 και οι συντάξεις τους κανονίζονται και καταβάλλονται με βάση τις ρυθμίσεις του παρόντος.

β. Για τις προϋποθέσεις θεμελίωσης σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος, καθώς και για τα όρια ηλικίας καταβολής της σύνταξης των ανωτέρω προσώπων, εξακολουθούν να έχουν εφαρμογή οι οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, όπως αυτές ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού.

2. α. Το Δημόσιο εξακολουθεί έως 31.12.2016 να υπολογίζει και να εισπράττει τις ασφαλιστικές εισφορές των προσώπων της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου και να καταβάλλει τις ήδη κανονισθείσες συντάξεις, καθώς και εκείνες που θα κανονισθούν μέχρι την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

β. Οι συντάξεις όσων από τα πρόσωπα της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 υποβάλλουν αίτηση συνταξιοδότησης από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου έως 31.12.2016 κανονίζονται από το Δημόσιο, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

γ. Οι καταβαλλόμενες από το Δημόσιο, κατά την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του Ε.Φ.Κ.Α., σύμφωνα με τις προβλέψεις του παρόντος νόμου, συντάξεις όσων από τα ανωτέρω πρόσωπα έχουν καταστεί συνταξιούχοι μέχρι την ημερομηνία αυτή, μεταφέρονται στον Ε.Φ.Κ.Α. και καταβάλλονται από αυτόν, λαμβανομένων υπόψη και των διατάξεων του άρθρου 13 περί ανωτάτου ορίου σύνταξης.

3. Οι διατάξεις των ανωτέρω παραγράφων δεν έχουν εφαρμογή: α. για όσους από τα ανωτέρω πρόσωπα υπάγονται στις διατάξεις των νόμων 1897/1990 (Α' 120) και 1977/1991 (Α' 185), β. για όσους δικαιούνται πολεμική σύνταξη ή σύνταξη αναπήρου οπλίτη ειρηνικής περιόδου ή σύνταξη Εθνικής Αντίστασης Ο.Γ.Α. ή ανασφάλιστου Αγωνιστή Εθνικής Αντίστασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.δ. 168/2007 (Α' 209), του Π.δ. 169/2007 (Α' 210) και των άρθρων 22 και 27 του Ν. 1813/1988 (Α' 243), γ. για

ΓΧ

τους λογοτέχνες - καλλιτέχνες που δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 3075/2002 (Α' 297), δ. για όσους λαμβάνουν προσωπική σύνταξη, καθώς και ε. για όσους δικαιούνται σύνταξη λόγω ανικανότητας ή λόγω θανάτου που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας και ένεκα ταύτης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.δ. 169/2007 σε συνδυασμό και με αυτές του Π.δ. 168/2007. Τα ανωτέρω πρόσωπα εξακολουθούν να υπάγονται στο ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου και οι συντάξεις τους κανονίζονται με βάση τις ισχύουσες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου συνταξιοδοτικές διατάξεις του Δημοσίου και καταβάλλονται από το Δημόσιο.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν εφαρμογή και για τα πρόσωπα στα οποία μεταβιβάστηκε ή μεταβιβάζεται η σύνταξη των υπαγομένων σε αυτές προσώπων.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης θα ορισθεί κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού».

Άρθρο 51

1. Συνιστάται Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) με την επωνυμία «Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης», αποκαλούμενο στο εξής «Ε.Φ.Κ.Α.», το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και έχει την έδρα του στην Αθήνα. Από 1.1.2017, οπότε και αρχίζει η λειτουργία του ως φορέα κύριας κοινωνικής ασφάλισης, εντάσσονται στον Ε.Φ.Κ.Α. αυτοδίκαια οι υφιστάμενοι φορείς κύριας κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με τα άρθρα 53 επ. και ο Ε.Φ.Κ.Α. καθίσταται οιονεί καθολικός διάδοχος αυτών...Ειδικά ως προς το Δημόσιο, περιέρχονται στον Ε.Φ.Κ.Α. οι εν γένει αρμοδιότητες που αφορούν στις συντάξεις του Δημοσίου, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 53, με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην παράγραφο 3 του άρθρου 4 του παρόντος».

Άρθρο 53

2. Στον κλάδο κύριας ασφάλισης και λοιπών παροχών περιέρχονται και οι εν γένει συνταξιοδοτικές αρμοδιότητες, οι οποίες ασκούνται κατά την έναρξη ισχύος του νόμου από τη Γενική Διεύθυνση Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 4.

Άρθρο 100

1. Η παύση της λειτουργίας των εντασσομένων στον Ε.Φ.Κ.Α. φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών διαπιστώνεται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας,

Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως διαπιστώνεται η μεταφορά των αρμοδιοτήτων των συντάξεων του δημοσίου τομέα που περιέρχονται στον Ε.Φ.Κ.Α.. Μέχρι την έκδοση της ανωτέρω απόφασης, η Γενική Διεύθυνση Χορήγησης Συντάξεων της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών εξακολουθεί να ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στα άρθρα 48 έως 53 του Π.Δ. 111/2014».

10. Στις διατάξεις του άρθρου 49 παρ. 2, 3 και 4 του π.δ. 111/2014 «Οργανισμός του Υπουργείου Οικονομικών» (Α' 178) ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 49

2. Η Διεύθυνση Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων διαρθρώνεται σε πέντε (5) Τμήματα, ως κατωτέρω:

α) Τμήμα Α' - Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων

β) Τμήμα Β' - Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων

γ) Τμήμα Γ' - Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων

δ) Τμήμα Δ' - Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων

ε) Τμήμα Ε' - Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων

3. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης είναι οι κάτωθι: (α) Ο κανονισμός και η εντολή πληρωμής πολιτικών συντάξεων... (η) Η εκτέλεση και η εντολή πληρωμής των ανωτέρω πράξεων.... (ι) Η έκδοση καταλογιστικών πράξεων και αποφάσεων παρακράτησης.

4. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης κατανέμονται στα Τμήματα της ως εξής:

(α) Τμήμα Α' - Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων.

Το Τμήμα αυτό έχει τις αναφερόμενες στην παράγραφο 2 αρμοδιότητες κατά το μέρος που αφορούν υπαλλήλους των Υπουργείων: i) Εξωτερικών, ii) Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, iii) Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, iv) Δικαιοσύνης, v) Πολιτισμού και Αθλητισμού, vi) Τουρισμού, vii) Ναυτιλίας και Αιγαίου, viii) της Βουλής των Ελλήνων....

(β) ... (γ) Τμήμα Γ' - Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων

Το Τμήμα αυτό έχει τις αναφερόμενες στην παράγραφο 2 αρμοδιότητες κατά το μέρος που αφορούν υπαλλήλους των Υπουργείων: i) Οικονομικών, ii) Εθνικής Άμυνας, iii) Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας...

(δ) Τμήμα Δ' - Κανονισμού και Εντολής Πληρωμής Πολιτικών Συντάξεων

Μ ΓΧ

Το Τμήμα αυτό έχει τις αναφερόμενες στην παράγραφο 2 αρμοδιότητες κατά το μέρος που αφορούν υπαλλήλους των Υπουργείων: i) Εσωτερικών, ii) Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, iii) Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, iv) Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, v) Υγείας, vi) Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, vii) Μακεδονίας και Θράκης, viii) Εθνικού Τυπογραφείου...».

11. Τέλος, στις διατάξεις του άρθρου μόνου της κ.υ.α. 124456/0092/19.12.2016 (Β' 4074) των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικών «Μεταφορά αρμοδιότητας πληρωμής συντάξεων του Δημοσίου στον ΕΦΚΑ», ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο μόνο

1. Η αρμοδιότητα της πληρωμής των συντάξεων του Δημοσίου, οι οποίες καταβάλλονται κατά την ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης αυτής, των συντάξεων που θα κανονιστούν από τις κατά περίπτωση αρμόδιες Διευθύνσεις της Γενικής Διεύθυνσης Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα, μετά την ανωτέρω ημερομηνία, της απόδοσης των κρατήσεων υπέρ Δημοσίου και τρίτων των κατασχέσεων και των διατροφών, αλλά και κάθε άλλη αρμοδιότητα σχετικά με ζήτημα που προκύπτει από την καταβολή των συντάξεων και τις αποδόσεις των κρατήσεων, αρχής γενομένης από τη σύνταξη μηνός Ιανουαρίου 2017 μεταφέρεται στον ΕΦΚΑ...».

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Κατά τη συζήτηση στο Τμήμα, διαμορφώθηκαν οι εξής δύο γνώμες:

12. Σύμφωνα με την πλειοψηφήσασα γνώμη, που υποστηρίχθηκε από τους Νομικούς Συμβούλους, Παρασκευά Βαρελά, Γεώργιο Κανελλόπουλο, Νικόλαο Δασκαλαντωνάκη, Γεώργιο Ανδρέου, Ευαγγελία Σκαλτσά, Χαράλαμπο Μπρισκόλα, (ψηφοί 6), με την οποία γνώμη συντάσσεται και η εισηγήτρια Παναγιώτα Παρασκευοπούλου, Πάρεδρος ΝΣΚ, (γνώμη χωρίς ψήφο), από τις προπαρατιθέμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό, συνάγονται τα ακόλουθα:

13. Καταρχάς, με τις διατάξεις του ισχύοντος Συντάγματος του 1975, εγκαθιδρύεται ειδική έννομη σχέση του ΠτΔ, ως προς τον οποίο ορίζεται ότι, εκλέγεται από τη Βουλή, δεν είναι υπάλληλος, αλλά έχει το χαρακτήρα του ρυθμιστή του πολιτεύματος (άρθρο 30 και επ.), η οποία (σχέση) αυτομάτως αποχωρίζεται από τις γνωστές μορφές

εννόμων σχέσεων των λοιπών διατεταγμένων οργάνων της Πολιτείας, ως προς τα οποία η σχέση τους θεμελιώνεται σε δήλωση βούλησης για κατάρτιση εξαρτημένης οπωσδήποτε σχέσης εργασίας (βλ. σχετ. 1030/1985 γνωμ. Νομικής Διεύθυνσης Υπουργείου Οικονομικών).

14. Ειδικότερα, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του ν. 565/1977, όπως ισχύουν σήμερα, σαφώς προκύπτει ότι, χορηγείται πλέον, για μεν, τον εν ενεργεία ΠτΔ, για δε, τους ΠτΔ που αποχώρησαν ή αποχωρούν από της ισχύος του Συντάγματος του 1975 και εφεξής, και των μελών των οικογενειών τους σε περίπτωση θανάτου τους, μηνιαία αποζημίωση λόγω εξόδων παράστασης, με βάση τη βουλευτική αποζημίωση. Μάλιστα, ο εν ενεργεία ΠτΔ, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα και στην προαναφερθείσα γνωμοδότηση 1030/1985, μπορεί να λαμβάνει μαζί με τη χορηγία του άρθρου 1 του παραπάνω νόμου και τυχόν σύνταξη που είχε δικαιωθεί πριν από την εκλογή του στο αξίωμα του Προέδρου, ανεξάρτητα από τον φορέα που καταβάλλει τη σύνταξη αυτή.

15. Όσον αφορά στην ισόβια μηνιαία αποζημίωση που προβλέπεται από την παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 565/1977, αυτή αναμφίβολα δεν έχει το χαρακτήρα σύνταξης, αλλά αποζημίωσης προς αντιμετώπιση εξόδων παράστασης στους αποχωρήσαντες ΠτΔ, και στα μέλη των οικογενειών τους σε περίπτωση θανάτου τους, έτσι ώστε αυτοί να καλύψουν τις εκάστοτε υποχρεώσεις συμμετοχής και παρουσίας τους σε διάφορες, αναγκαίες για το κύρος του θεσμού, εκδηλώσεις.

16. Εξάλλου, έχει κριθεί παγίως ότι, οι διατάξεις που παρέχουν ασφαλιστικό προνόμιο εισάγουν εξαιρετικό δίκαιο και ερμηνεύονται πάντοτε στενά, μη επιδεχόμενες διασταλτική ερμηνεία και αναλογική εφαρμογή (ΣτΕ 2927/2013, 7μ. 3450/2003, ΕΔΚΑ 2004, 265, 1557/1990 ΕΔΚΑ 1990, 733, 2589/1989, ΕΔΚΑ 1990, 85, 2033/1990, ΕΔΚΑ 1991, 25, 1507/84 ΕΔΚΑ 1985, 275, ΝοΒ 1985, 1084, 4888/88 ΕΔΚΑ 1989, 805, 2233/84, Ολομ.ΝΣΚ 310/2011, 274/2015). Γι' αυτό και ο νομοθέτης, όπου θέλησε να αναφερθεί σε οποιονδήποτε άλλον ασφαλιστικό φορέα, πλην του Δημοσίου, το έπραξε ρητά, όπως ενδεικτικά ορίζεται στο άρθρο 16 παρ. 1 του ν. 1902/1990 «Ρύθμιση συνταξιοδοτικών και άλλων συναφών θεμάτων» (Α' 138), το οποίο αναφέρεται σε συνταξιούχους: «...οι οποίοι λαμβάνουν ποσά σύνταξης από το Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. ή από οποιοδήποτε ασφαλιστικό φορέα κύριας και επικουρικής ασφάλισης...», ή στο άρθρ. 16 παρ. 5 του ν. 2084/1992 «Αναμόρφωση της

✓ ΓΧ

Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις» (Α' 165), όπου ορίζεται ότι: «Ο χρόνος, της κατά την προηγούμενη παράγραφο απασχόλησης, λογίζεται συντάξιμος είτε από το Δημόσιο είτε από οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης...».

17. Ήδη, με τη θέσπιση του νόμου 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας-Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού – συνταξιοδοτικού συστήματος – Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιχνιδιών και άλλες διατάξεις» χαράσσεται μία ενοποιητική τροχιά των επιμέρους κοινωνικοασφαλιστικών καθεστώτων, στα πλαίσια της οποίας οι διατάξεις του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων εξακολουθούν να ισχύουν και υπό το νέο καθεστώς. Ολόκληρο το κεφάλαιο Β' του νέου νόμου αναφέρεται στις «συντάξεις δημοσίων υπαλλήλων και στρατιωτικών», και ειδικότερα τα άρθρα 4 έως 25 αυτού, όπου περιλαμβάνεται πλήθος διατάξεων που τροποποιούν επιμέρους ρυθμίσεις του Συνταξιοδοτικού Κώδικα. Με τον τρόπο αυτό επιμαρτυρείται η διατήρηση της ισχύος του τελευταίου.

18. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 4 αυτού και προκειμένου να υπάρξουν οικονομίες κλίμακας, έτσι ώστε να μειωθεί κατά τρόπο απολύτως ανώδυνο για τους ενδιαφερόμενους η συνταξιοδοτική δαπάνη (βλ. σχετ. αιτιολογική έκθεση αυτού), ορίζεται ότι, από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του άρθρου αυτού, ήτοι από 1.1.2017, οι υπαγόμενοι στο ασφαλιστικό – συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου, τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι και λειτουργοί του Δημοσίου, οι τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι και λειτουργοί της Βουλής, των ΝΠΔΔ και των ΟΤΑ, οι ιερείς και οι υπάλληλοι των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς και τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας και του Πυροσβεστικού Σώματος, από την ανωτέρω ημερομηνία και μετά, υπάγονται για κύρια σύνταξη στο ασφαλιστικό-συνταξιοδοτικό καθεστώς του Ε.Φ.Κ.Α. που συνιστάται με τις διατάξεις του άρθρου 51 του ίδιου νόμου και οι συντάξεις τους κανονίζονται και καταβάλλονται με βάση τις ρυθμίσεις αυτού.

19. Περαιτέρω, με τις διατάξεις της παρ. 2 εδάφιο α' του άρθρου 4 του νόμου 4387/2016 προβλέπεται ότι, μέχρι την 31.12.2016 και την πλήρη λειτουργία του Ε.Φ.Κ.Α., το Δημόσιο εξακολουθεί να υπολογίζει και να εισπράττει τις ασφαλιστικές εισφορές των προσώπων της παραγράφου 1 και να καταβάλλει όσες συντάξεις έχουν κανονισθεί μέχρι την ημερομηνία αυτή. Επιπλέον, με το εδάφιο γ' της ίδιας παραγράφου ορίζεται ότι οι καταβαλλόμενες από το Δημόσιο συντάξεις, κατά την

ημερομηνία έναρξης πλήρους λειτουργίας του Ε.Φ.Κ.Α., καθώς και οι διακοπείς για την ταυτότητα του νομικού λόγου συντάξεις, μεταφέρονται στον Ε.Φ.Κ.Α. και καταβάλλονται από αυτόν.

20. Μάλιστα, με τις διατάξεις της παρ. 3 του ίδιου άρθρου 4 εξαιρούνται από την υπαγωγή στον Ε.Φ.Κ.Α., τα πρόσωπα που ρητά αναφέρονται στην παράγραφο αυτή, λόγω των απολύτως ιδιαίτερων συνθηκών ασφάλισης/συνταξιοδότησής τους, αφού, εκ των πραγμάτων, τυχόν υπαγωγή τους στον Ε.Φ.Κ.Α. θα δημιουργήσει επί του παρόντος μείζονα διαχειριστικά προβλήματα. Τα εν λόγω πρόσωπα εξακολουθούν να υπάγονται στο ασφαλιστικό-συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου και οι συντάξεις τους κανονίζονται και καταβάλλονται από το Δημόσιο (βλ. σχετική αιτιολογική έκθεση του νόμου).

21. Εξάλλου με τις διατάξεις του άρθρου 51 του ίδιου ως άνω νόμου, προβλέπεται ρητά ότι ο Ε.Φ.Κ.Α. θα λειτουργήσει πλήρως ως φορέας κοινωνικής ασφάλισης από 1.1.2017, οπότε και θα ενταχθούν σε αυτόν αυτοδίκαια οι υφιστάμενοι φορείς κύριας κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, καθιστάμενος έτσι καθολικός διάδοχος τούτων. Επιπρόσθετα προβλέπεται ότι στον Ε.Φ.Κ.Α. περιέρχονται οι εν γένει αρμοδιότητες που αφορούν στις συντάξεις του Δημοσίου, οι οποίες και θα καταβάλλονται εφεξής από τον Ενιαίο Φορέα.

22. Σημειωτέον ότι, στο άρθρο 53 του ίδιου ως άνω νόμου προσδιορίζονται οι φορείς, τομείς, κλάδοι και λογαριασμοί ασφάλισης που εντάσσονται στον Ε.Φ.Κ.Α., ο οποίος θα λειτουργεί με ενιαία διοικητική και οικονομική οργάνωση, ώστε αυτός να καταστεί ενιαίος φορέας κοινωνικής ασφάλισης με ενιαίους κανόνες για όλους, όσους υπάγονται στις καταστατικές του διατάξεις. Ειδικότερα, στην παρ. 2 αυτού ρητά ορίζεται ότι, περιέρχονται σε αυτόν οι εν γένει συνταξιοδοτικές αρμοδιότητες, που ασκούσαν μέχρι την έναρξη ισχύος του νόμου από την Γενική Διεύθυνση Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών.

23. Κατ' εξουσιοδότηση του δευτέρου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 100 του ίδιου ως άνω νόμου, εκδόθηκε η ΚΥΑ με αριθμό 1244456/0092/19.12.2016 των Υπουργών Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικών, με το άρθρο μόνο της οποίας ρητά ορίζεται ότι, αρχής γενομένης από τη σύνταξη μηνός Ιανουαρίου 2017, μεταφέρθηκε στον ΕΦΚΑ η αρμοδιότητα πληρωμής των συντάξεων

ΓΧ

του Δημοσίου, οι οποίες, είτε ήδη καταβάλλονται, είτε (για την ταυτότητα του νομικού λόγου) έχουν διακοπεί.

24. Από τη συνδυασμένη ερμηνεία των προαναφερθεισών διατάξεων του ν. 4387/2016 προκύπτει σαφώς ότι, οι καταβαλλόμενες από το Δημόσιο Ταμείο συντάξεις (και για την ταυτότητα του νομικού λόγου) και εκείνες, των οποίων έχει διακοπεί η καταβολή, συνεπεία της ανωτέρω απαγορευτικής διάταξης της παρ. 3 του άρθρ. 2 του ν. 565/1977, μεταφέρονται πλέον στον νέο ως άνω συνταξιοδοτικό φορέα, ο οποίος αναλαμβάνει, από 1.1.2017, την καταβολή τους αντί του Δημοσίου Ταμείου, δυνάμει της ως άνω ΚΥΑ.

25. Κώλυμα είσπραξης αποζημίωσης λόγω εξόδων παράστασης παράλληλα με πληρωμή, ήδη καταβαλλομένης ή μέλλουσας να καταβληθεί, σύνταξης αποκλειστικά και μόνο από το Δημόσιο Ταμείο, υφίσταται για τους αποχωρήσαντες της Προεδρίας της Δημοκρατίας και για τα μέλη της οικογενείας αυτών, σε περίπτωση θανάτου τους, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 2 του εν λόγω νόμου. Αντίθετα, και όπως προεκτέθηκε, για τον εν ενεργεία ΠτΔ δεν προβλέπεται κανένα κώλυμα για την παράλληλη καταβολή σ' αυτόν, πέραν της μηνιαίας χορηγίας, και της τυχόν παρεχόμενης σ' αυτόν σύνταξης, είτε αυτή καταβάλλεται από το Δημόσιο Ταμείο, είτε από οποιονδήποτε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό. Τούτο είναι αναμφίβολο κατά λογική ερμηνεία των άρθρων 1 και 2 του ως άνω νόμου βάσει κυρίως του εξ αντιδιαστολής επιχειρήματος (βλ. σχετ. γνωμ. 1030/1985 ως άνω).

26. Επομένως, η ως άνω ορισθείσα απαγόρευση για την καταβολή συνταξιοδοτικής παροχής στον διατελέσαντα ΠτΔ, που εισπράττει ταυτοχρόνως με την αποχώρησή του από το λειτούργημά του ισόβια αποζημίωση για έξοδα παράστασης, αφορά παροχές, η πληρωμή των οποίων βαρύνει αποκλειστικά και μόνο το Δημόσιο Ταμείο και όχι οποιονδήποτε άλλο ασφαλιστικό φορέα κύριας ή επικουρικής ασφάλισης, γι' αυτό και παύει να ισχύει, σε περίπτωση μεταφοράς της αρμοδιότητας πληρωμής της συνταξιοδοτικής παροχής σε άλλον ασφαλιστικό οργανισμό ή φορέα.

27. Ως εκ τούτου, καθίσταται σαφές ότι, από 1.1.2017, παύει να ισχύει η απαγόρευση της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 565/1977, για τα πρόσωπα εκείνα που αποχώρησαν από το αξίωμα του ΠτΔ από της ισχύος του Συντάγματος του 1975 και εφεξής, δυνάμει της οποίας, είχαν δικαίωμα είσπραξης μόνο της ισόβιας μηνιαίας αποζημίωσης λόγω εξόδων παράστασης της παρ. 1 του ιδίου άρθρου 2 του ως άνω νόμου και όχι της

τυχόν καταβαλλόμενης, κατά τη διάρκεια της θητείας τους, σύνταξης. Συνεπώς, από την ανωτέρω ημερομηνία πλήρους λειτουργίας του Ε.Φ.Κ.Α. (1-1-17), τα εν λόγω πρόσωπα αποκτούν δικαίωμα επαναχορήγησης πλέον από τον νέο ασφαλιστικό φορέα (Ε.Φ.Κ.Α.), κάθε συνταξιοδοτικής παροχής τους που τους είχε κανονισθεί από την αρμόδια υπηρεσία της Γεν. Δ/σης Χορήγησης Συντάξεων της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών και χορηγείτο από το Δημόσιο Ταμείο, λόγω προηγούμενης προϋπηρεσίας τους ως υπαλλήλων-λειτουργών του Δημοσίου και είχε αυτή διακοπεί με τη λήξη της θητείας τους ως ΠτΔ.

28. Άρα, σύμφωνα με τη πλειοψηφήσασα αυτή γνώμη, η παροχή που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 565/1977 προς τον αποχωρήσαντα ΠτΔ δεν έχει τον χαρακτήρα της σύνταξης, αλλά αποτελεί ισοβίως παρεχόμενη μηνιαία αποζημίωση λόγω εξόδων παράστασης στους αποχωρήσαντες ΠτΔ από το Σύνταγμα του 1975 και εφεξής. Η διακοπή της καταβαλλόμενης στους εν ενεργεία ΠτΔ συνταξιοδοτικής παροχής είναι καταρχάς νόμιμη μετά την αποχώρησή τους από το λειτούργημά τους αυτό, ενόψει των διαλαμβανομένων στη διάταξη της παρ. 3 του άρθρ. 2 του ν. 565/1977, όμως το δικαίωμα επαναχορήγησης, στους διατελέσαντες ΠτΔ, της διακοπείσας κατ' άρθρο 2 παρ. 3 του ν. 565/1977 σύνταξής τους, επανακτάται, από 1-1-2017, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 4 παρ. 1 και 2 του ν. 4387/2016, λόγω αλλαγής του φορέα συνταξιοδότησής τους, ο οποίος πλέον είναι ο Ε.Φ.Κ.Α. και όχι το Δημόσιο.

29. Σύμφωνα με την μειοψηφήσασα γνώμη, που υποστηρίχθηκε από τον Πρόεδρο του Τμήματος, Ιωάννη-Κωνσταντίνο Χαλκιά, Αντιπρόεδρο ΝΣΚ και τους Νομικούς Συμβούλους Γαρυφαλιά Σκιάνη και Βασίλειο Κορκίζογλου (ψηφοί 3), από τις προπαρατεθείσες στο νομοθετικό πλαίσιο διατάξεις των άρθρων 1, 2 και 4 του ειδικού νόμου 565/1977 που αφορά αποκλειστικά στον καθορισμό της χορηγίας του ΠτΔ και των συναπτομένων με το αξίωμα αυτό εξόδων παράστασης, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και του όλου συνταγματικού νομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται, προκύπτουν περαιτέρω τα ακόλουθα συμπεράσματα:

30. Ο ΠτΔ, σύμφωνα με τις διατάξεις του ισχύοντος Συντάγματος του 1975, δεν διατηρεί υπαλληλική σχέση με το Κράτος, εκλέγεται από τη Βουλή, είναι ο ρυθμιστής του πολιτεύματος και κατέχει το ανώτατο πολιτειακό αξίωμα. Άρα, η σχέση του ΠτΔ με

✓ ΓΧ

την Πολιτεία διαφοροποιείται ουσιαστικά από κάθε άλλη μορφή εννόμων σχέσεων που αυτή διατηρεί με τα λοιπά διατεταγμένα Όργανά της. Για την άσκηση των καθηκόντων του, ο εν ενεργεία ΠτΔ ελάμβανε πριν από το έτος 2012, τόσο μηνιαία χορηγία, όσο και αποζημίωση για έξοδα παράστασης, η δε τελευταία, αποτελούσε διακριτή παροχή, η οποία μάλιστα αρχικά δεν υπόκειτο σε καμία φορολόγηση ή κράτηση (βλ. παραπάνω παρ. 1 και 7). Η αποζημίωση αυτή για έξοδα παράστασης καταργήθηκε για τον εν ενεργεία ΠτΔ με το άρθρο 16 παρ. 3 του ν. 4081/12 από 1-9-2012, ενώ διατηρήθηκε για τους αποχωρήσαντες Προέδρους και σε περίπτωση θανάτου τους, για τα μέλη των οικογενειών τους, (βλ. παραπάνω παρ. 2 και 7).

31. Ειδικότερα στο άρθρο 2 παρ. 2 του ν. 565/1977, ορίζεται ότι, μετά τον θάνατο του αποχωρήσαντος ΠτΔ, καταβάλλεται τμήμα της αποζημίωσης των εξόδων παράστασης στα μέλη της οικογένειάς του, προκειμένου δε να προσδιορισθούν οι επιμέρους λεπτομέρειες καταβολής, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις περί συνταξιοδότησης των οικογενειών των εν ενεργεία πολιτικών υπαλλήλων ή συνταξιούχων του Δημοσίου και μόνο όσες αφορούν στον προσδιορισμό των δικαιούμενων προσώπων, στις προϋποθέσεις χορήγησης, στη διάρκεια καθώς και στο ποσοστό που καθένα από τα μέλη της οικογένειας δικαιούται να λάβει.

32. Επίσης, στην παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου 2, προβλέπεται ότι η καταβολή της ανωτέρω παροχής των εξόδων παράστασης (χωρίς να διακρίνει μεταξύ του αποχωρήσαντος ΠτΔ ή των οικείων του) αποκλείει κάθε άλλη παροχή από σύνταξη από το Δημόσιο Ταμείο.

33. Εξάλλου, στο άρθρο 4 του ίδιου νόμου, ορίζεται ότι οι πιστώσεις, τόσο για τη χορηγία προς τον εν ενεργεία ΠτΔ, όσο και για την αποζημίωση προς τους αποχωρήσαντες ή τα μέλη των οικογενειών τους, εγγράφονται στον Κρατικό Προϋπολογισμό «*υπό ίδιον φορέα και κωδικούς*», κύριος δε διατάκτης για την διάθεση των πιστώσεων αυτών, είναι ο Γενικός Γραμματέας της Προεδρίας της Δημοκρατίας.

34. Σημειωτέον ότι, στον ειδικό νόμο 565/1977 δεν προβλέπεται για τον εν ενεργεία ΠτΔ απαγόρευση ή έστω αναστολή είσπραξης σύνταξης που του είχε τυχόν απονεμηθεί από προηγούμενη υπηρεσία του, είτε αυτή του είχε χορηγηθεί από το Δημόσιο Ταμείο, είτε από οποιονδήποτε άλλο ιδιωτικό φορέα ασφάλισης. Άρα, η χορηγία (και τα έξοδα παράστασης για όσο διάστημα αυτά προβλέπονταν) που εισπράττεται από τον εν ενεργεία ΠτΔ, δεν αποτελεί λόγο διακωλυτικό για την

παράλληλη καταβολή σύνταξης σε αυτόν, είτε από το Δημόσιο Ταμείο, είτε από οποιοδήποτε άλλο φορέα ασφάλισης.

35. Ομοίως, στον νόμο αυτό δεν προβλέπεται για τους αποχωρήσαντες ΠτΔ (ή μετά το θάνατό τους στα μέλη των οικογενειών τους) απαγόρευση καταβολής σύνταξης που τους έχει απονεμηθεί ή θα τους απονεμηθεί για προηγούμενη υπηρεσία τους από οποιοδήποτε ασφαλιστικό φορέα, στον οποίον κατέβαλλαν τις οικείες ασφαλιστικές εισφορές, επειδή τους καταβάλλονται τα έξοδα παράστασης που προδήλως εξυπηρετούν άλλους σκοπούς.

36. Η αποζημίωση για έξοδα παράστασης του αποχωρήσαντος ΠτΔ προδήλως δεν έχει το χαρακτήρα συνταξιοδοτικής παροχής, αλλά αποτελεί μηνιαία αποζημίωση λόγω αυξημένων εξόδων παράστασης που οι αποχωρούντες Πρόεδροι συνεχίζουν να έχουν λόγω της ειδικής θέσης του προσώπου αυτού που αποτελεί τον κορυφαίο θεσμό και τον ρυθμιστή του δημοκρατικού μας πολιτεύματος, καλύπτει δε τα πραγματικά έξοδα στα οποία υποβάλλεται αυτός, αφενός μεν, για να παρίσταται και να συμμετέχει σε εκδηλώσεις, τελετές και εορτές που επιβάλλονται από το πρωτόκολλο και τα συνταγματικά ήθη και έθιμα, αφετέρου δε, για να διατηρεί ένα αξιοπρεπές κοινωνικό και οικονομικό status. Το γεγονός άλλωστε, ότι ο νομοθέτης δεν αντιμετωπίζει την παροχή αυτή προς τον αποχωρούντα ΠτΔ και τους οικείους του ως σύνταξη, προκύπτει και από το ότι η πληρωμή της αποζημίωσης γίνεται όπως ακριβώς και η χορηγία για τον εν ενεργεία ΠτΔ, με δαπάνες της Προεδρίας της Δημοκρατίας και υπό ιδιαίτερο καθεστώς, δηλαδή με ειδική πρόβλεψη στον Κρατικό Προϋπολογισμό και κύριο διατάκτη της πίστωσης τον Γενικό Γραμματέα της Προεδρίας.

37. Περαιτέρω, η αληθής έννοια της διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 565/1977, που προβλέπει ότι η καταβολή της ανωτέρω παροχής των εξόδων παράστασης αποκλείει κάθε άλλη συνταξιοδοτική παροχή από το Δημόσιο Ταμείο, δεν είναι ότι απαγορεύεται να εισπράξει ο αποχωρήσας ΠτΔ και τη σύνταξη που δικαιούται λόγω της προϋπηρεσίας του στο Δημόσιο Τομέα, αλλά ότι απαγορεύεται η παροχή σύνταξης στον αποχωρήσαντα ΠτΔ, λόγω της θητείας του στο αξίωμα αυτό και εξαιτίας αυτής, αφού η μόνη παροχή σχετιζόμενη με την ως άνω θητεία και εξαιτίας αυτής, που επιτρέπει ο νομοθέτης να λάβει ο αποχωρήσας ΠτΔ (ή τα μέλη της οικογένειάς του σε περίπτωση θανάτου του) είναι αυτή του άρθρου 2 του ν. 565/1977. Το γεγονός, συνεπώς, ότι ΠτΔ, είχε δικαιωθεί σύνταξης προ της εκλογής του στο αξίωμα αυτό από

Η ΓΧ

το Δημόσιο ή από άλλον ασφαλιστικό φορέα και συνέχισε να εισπράττει την σύνταξή του κατά το διάστημα που ασκούσε τα καθήκοντα του ΠτΔ, δεν δύναται να επηρεάσει την απόληψη ή μη της σύνταξης αυτής και μετά τη λήξη της θητείας του, αφού με τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 2 ν. 565/1977 απαγορεύτηκε η απονομή σύνταξης από το Δημόσιο Ταμείο στον αποχωρήσαντα Πρόεδρο λόγω της θητείας του και εξαιτίας της θητείας του στο αξίωμα αυτό και όχι η καταβολή σύνταξης που του είχε απονεμηθεί ή του απονέμεται για προηγούμενη υπηρεσία του, μη σχετιζόμενη με την άσκηση του λειτουργήματος του ΠτΔ.

38. Η γνώμη αυτή ενισχύεται και από τα ακόλουθα:

α) Από το γεγονός ότι ο νομοθέτης σκόπιμα επέλεξε να προβεί στον διαφορετικό νομικό χαρακτηρισμό της φύσης των απολαβών των εν ενεργεία ΠτΔ (ως χορηγίας), σε σχέση με αυτές των αποχωρησάντων (ως αποζημίωσης). Στην τελευταία αυτή περίπτωση, σκοπός του νομοθέτη ήταν να τονιστεί η αντιμετώπιση της ισόβιας αυτής παροχής, ως αποζημίωσης, η οποία, σε καμία περίπτωση, δεν έχει το χαρακτήρα συντάξιμων αποδοχών, αλλά χορηγείται ακριβώς ως αποζημίωση, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα αυξημένα έξοδα παράστασης, που συνεπάγεται ο θεσμός στον αποχωρούντα Πρόεδρο, αλλά και στην οικογένειά του. Αντίθετα, σε άλλες περιπτώσεις προσώπων που διετέλεσαν αιρετοί σε πολιτειακά αξιώματα, όπως οι Δήμαρχοι και οι Πρόεδροι Κοινοτήτων, ο νομοθέτης επέλεξε το χαρακτηρισμό των αποδοχών τους, μετά την αποχώρησή τους από το ανωτέρω αξίωμα, ως χορηγίας, η οποία, όπως έχει κριθεί, έχει το χαρακτήρα της σύνταξης και υπάγεται στους περιορισμούς του άρθρου 58 του π.δ/τος 1041/1979, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η απαγόρευση της σύγχρονης καταβολής χορηγίας και σύνταξης (1760/2010 Ολ.ΕΣ).

β) Από το γεγονός ότι η εγγραφή των σχετικών πιστώσεων στον Κρατικό Προϋπολογισμό γίνεται σε ειδικούς κωδικούς, κύριος δε διατάκτης για τη διάθεση των σχετικών πιστώσεων που αφορούν, τόσο στη χορηγία του εν ενεργεία ΠτΔ, όσο και στα έξοδα παράστασης αυτού και των αποχωρησάντων Προέδρων της Δημοκρατίας και των μελών της οικογενείας τους, είναι ο Γενικός Γραμματέας της Προεδρίας της Δημοκρατίας και όχι οι αρμόδιες Δ/σεις του ΓΛΚ (και ήδη ΕΦΚΑ) για την απονομή και πληρωμή συντάξεων.

γ) Από το γεγονός ότι στην παράγραφο 2 του άρθρου 2, ο νομοθέτης ρητά προβλέπει αναλογική (και όχι ευθεία) εφαρμογή, αποκλειστικά και μόνο των συνταξιοδοτικών

διατάξεων που αφορούν στον καθορισμό των δικαιούχων μελών της οικογένειας, στις προϋποθέσεις και στη διάρκεια χορήγησης της αποζημίωσης και στο ποσοστό που καθένα από τα μέλη της οικογένειας θα λάβει. Με τον τρόπο αυτό, γίνεται σαφές ότι ο νομοθέτης δεν επιθυμεί να ρυθμίσει ένα συνταξιοδοτικό δικαίωμα, αλλά να «δανειστεί» τον μηχανισμό που χρησιμοποιείται στις διατάξεις αυτές, προκειμένου να καθορισθούν οι δικαιούχοι, οι προϋποθέσεις και το ποσοστό της αποζημίωσης με έναν ενιαίο τρόπο και με την αυτή φιλοσοφία.

δ) Από το γεγονός ότι τέτοια απαγόρευση δεν υφίσταται, ούτε για τους εν ενεργεία ΠτΔ, παρά το ότι οι αποδοχές τους κατά το διάστημα αυτό είναι σαφώς μεγαλύτερες, αφού λαμβάνουν τόσο τη χορηγία, όσο και τυχόν σύνταξη που τους έχει απονεμηθεί από το Δημόσιο ή οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα, αλλά ούτε και για τους αποχωρήσαντες Προέδρους της Δημοκρατίας, οι οποίοι είχαν θεμελιώσει πριν την ανάδειξή τους στο αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας συνταξιοδοτικό δικαίωμα και δικαιούνται σύνταξης από οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα, αφού σχετική απαγόρευση δεν υφίσταται στον ειδικό νόμο.

ε) Απόδειξη ότι η απαγόρευση που θέτει η παρ 3 του άρθρου 2 του ν. 565/1977, αφορά μόνο σε δικαίωμα σύνταξης που θα απονεμόταν λόγω της θητείας του Προέδρου της Δημοκρατίας στο αξίωμα αυτό, είναι και το γεγονός ότι, η απαγόρευση της παραγράφου αυτής αφορά, όχι μόνο στον αποχωρήσαντα ΠτΔ, αλλά και στα μέλη των οικογενειών των θανόντων ΠτΔ. Συνεπώς, εφόσον υιοθετηθεί η αντίθετη ερμηνεία, δεν θα πρέπει να καταβάλλεται σύνταξη που έχει απονεμηθεί από το Δημόσιο λόγω ίδιας υπηρεσίας, ούτε σε μέλος της οικογένειας θανόντος ΠτΔ, που λαμβάνει έστω και ποσοστό της αποζημίωσης του άρθρου 2 παρ. 2 του ν. 565/1977. Το στοιχείο αυτό είναι ενδεικτικό για την αληθή ερμηνεία της διάταξης αυτής.

στ) Από το γεγονός ότι τυχόν αντίθετη ερμηνεία, ότι δηλαδή ο νομοθέτης επιτρέπει στον εν ενεργεία ΠτΔ, την -ταυτόχρονη με τη λήψη χορηγίας- απόληψη σύνταξης για προηγούμενη υπηρεσία του (είτε από το Δημόσιο, είτε από άλλον ασφαλιστικό φορέα), στον αποχωρήσαντα όμως ΠτΔ επιτρέπει την ταυτόχρονη με την αποζημίωση για τα έξοδα παράστασης- λήψη σύνταξης από προηγούμενη υπηρεσία, μόνο εάν αυτή απονεμήθηκε από οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα, πλην του Δημοσίου, πλήττει την αρχή της ισότητας, αφού εισάγει ιδιαίτερη δυσμενή διάκριση σε βάρος των δικαιουμένων σύνταξης από το Δημόσιο, η οποία μάλιστα δεν δικαιολογείται αφού, το

✓ 1/1

δικαίωμα λήψης αυτής αποκτήθηκε σε προηγούμενο από την άσκηση των καθηκόντων του ΠτΔ χρόνο, σε κάθε δε περίπτωση, το δικαίωμα στη σύνταξη αυτή δεν συνδέεται, δεν σχετίζεται και δεν συνάπτεται με κανένα τρόπο με την άσκηση των καθηκόντων του ανώτατου πολιτειακού άρχοντα. Η δυσμενής αυτή διάκριση γίνεται ακόμα εντονότερη στην περίπτωση των μελών της οικογένειας των θανόντων ΠτΔ, όπως εκτέθηκε ανωτέρω (βλ. πιο πάνω σημείο ε). Η αποκατάσταση της ισότητας δεν μπορεί να γίνει παρά με την τεολογική ερμηνεία της διάταξης που συμβαδίζει με την αληθή βούληση του νομοθέτη που προδήλως δεν ήθελε να εισάγει άνιση ρύθμιση ειδικά για τον αποχωρήσαντα ΠτΔ που έχει δικαιωθεί σύνταξης από το Δημόσιο προ της εκλογής του στο αξίωμα του Προέδρου, αντίθετη στην αρχή της ισότητας που να του στερεί κεκτημένο συνταξιοδοτικό δικαίωμα. Το αυτό ισχύει και για τους λοιπούς δικαιούχους της παρ. 2 του ν. 565/1977.

ζ) Από το γεγονός ότι τυχόν απαγόρευση λήψης σύνταξης που είχε απονεμηθεί στον αποχωρήσαντα ΠτΔ για προηγούμενη υπηρεσία του στο Δημόσιο, άσχετη με την τέλεση των καθηκόντων του ως ΠτΔ, δεν συμβιβάζεται προς το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., αφού άγει σε πλήρη κατάλυση και κατάργηση προστατευόμενου από αυτό περιουσιακού αγαθού (του συνταξιοδοτικού δικαιώματος), χωρίς να συντρέχουν λόγοι πραγματικού δημόσιου συμφέροντος που να την δικαιολογούν. Οι ρυθμίσεις αυτές του άρθρου 2 παρ 3 του ν. 565/1977, αν δηλαδή ερμηνευτούν ότι καταργούν συνταξιοδοτικό δικαίωμα, συνεπάγονται πλήρη και ολοσχερή αποστέρηση του οικείου περιουσιακού δικαιώματος, του δικαιώματος δηλαδή χορήγησης σύνταξης, το οποίο με τη συνδρομή των νομίμων προϋποθέσεων έχει γεννηθεί και αποτελεί, συνεπώς, από τη γέννησή του στοιχείο της περιουσίας, που προστατεύεται από το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και τις Θεμελιώδεις Ελευθερίες (Ε.Σ.Δ.Α.), το οποίο κυρώθηκε (μαζί με τη σύμβαση) με το ν.δ. 53/1974 και έχει, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, αυξημένη έναντι των κοινών νόμων ισχύ. Και ναι μεν, ο νομοθέτης μπορεί να θεσπίζει αντικειμενικούς όρους και προϋποθέσεις για την άσκηση των δικαιωμάτων και να προβλέπει συναφώς περιορισμούς των δικαιωμάτων αυτών, εφόσον οι εν λόγω περιορισμοί τελούν σε εύλογη σχέση μεταξύ της προστασίας της περιουσίας και των επιταγών του δημοσίου συμφέροντος (όπως είναι η παραγραφή των σχετικών αξιώσεων), δεν επιτρέπεται όμως οι όροι αυτοί και προϋποθέσεις να πλήττουν και να εξουδετερώνουν και τελικά να εκμηδενίζουν τον ίδιο

τον πυρήνα του δικαιώματος και να συνεπάγονται την πλήρη στέρηση των αντίστοιχων περιουσιακών δικαιωμάτων. (βλ. και ΕλΣυν τμ. II 2538/2012, τμ. III 3883/2014).

39. Τέλος, σημειώνεται ότι ειδικά στις κοινωνικοασφαλιστικές περιπτώσεις, αφετηρία της έναρξης καταβολής της σύνταξης αποτελεί η ημερομηνία υποβολής της σχετικής αίτησης από το δικαιούχο, που αποτελεί και αναγκαίο όρο για να κινηθεί η προβλεπόμενη διαδικασία της συνταξιοδότησης και συνεπώς να διατυπωθεί η βούληση του διοικητικού οργάνου με την έκδοση της σχετικής διοικητικής πράξης (βλ. Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο διοικητικού δικαίου, 11η έκδ. Σάκκουλας 2002, σ. 109). Στην περίπτωση συνεπώς που αποχωρήσας ΠτΔ υποβάλει αίτηση στον ΕΦΚΑ για επαναχορήγηση σύνταξης, ως αφετηρία για την έναρξη της καταβολής θα ληφθεί η ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης και όχι προγενέστερο διάστημα.

40. Άρα, κατά τη γνώμη αυτή, στα τεθέντα ερωτήματα αρμόζει η εξής ενιαία απάντηση (η οποία ταυτίζεται μόνο στην απάντηση επί του 1^{ου} ερωτήματος με την απάντηση της πλειοψηφίας): Η παροχή που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 565/1977 δεν έχει το χαρακτήρα της σύνταξης, χορηγείται δε αποκλειστικά για την αντιμετώπιση των αυξημένων εξόδων παράστασης που έχουν οι αποχωρήσαντες ΠτΔ, αλλά και οι οικογένειές τους, ενώ με τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 2 ν. 565/1977 απαγορεύτηκε η απονομή σύνταξης από το Δημόσιο Ταμείο στον αποχωρήσαντα ΠτΔ λόγω της θητείας του και εξαιτίας της θητείας του στο αξίωμα αυτό και όχι η καταβολή σύνταξης που του είχε απονεμηθεί ή του απονέμεται για προηγούμενη υπηρεσία του στον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα, μη σχετιζόμενη με την άσκηση του λειτουργήματος του ΠτΔ.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

41. Με βάση τα προεκτεθέντα, στα υποβληθέντα ερωτήματα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Στ') γνωμοδοτεί, στο 1^ο ερώτημα ομόφωνα ότι, η παροχή που προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 565/1977 προς τον αποχωρήσαντα ΠτΔ δεν έχει τον χαρακτήρα της σύνταξης, αλλά αποτελεί ισοβίως παρεχόμενη μηνιαία αποζημίωση λόγω εξόδων παράστασης στους αποχωρήσαντες ΠτΔ από το Σύνταγμα του 1975 και εφεξής και στο 2^ο και 3^ο ερώτημα κατά πλειοψηφία ότι η διακοπή της καταβαλλόμενης στους εν ενεργεία ΠτΔ συνταξιοδοτικής παροχής είναι καταρχάς νόμιμη, μετά την αποχώρησή τους από το λειτούργημά τους αυτό, ενόψει των διαλαμβανομένων στη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 565/1977, όμως το

Η ΓΧ

δικαίωμα επαναχορήγησης, στους διατελέσαντες ΠτΔ, της διακοπείσας κατ' άρθρο 2 παρ. 3 του ν. 565/1977 σύνταξής τους, επανακτάται, από 1-1-2017, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 4 παρ. 1 και 2 του ν. 4387/2016, λόγω αλλαγής του φορέα συνταξιοδότησής τους, ο οποίος πλέον είναι ο Ε.Φ.Κ.Α. και όχι το Δημόσιο.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 27 Νοεμβρίου 2017

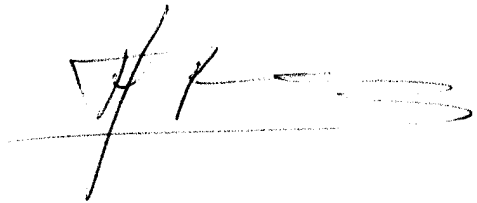
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΣΤ' ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΣΚ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ

Γ. Χαλμιάς

ΙΩΑΝΝΗΣ-ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΜΙΑΣ
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΑΡΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.